

Disciplinaire beslissingen

No cure no pay

Hof van Discipline, 12 juli 2002; no. 3423

(mrs. Fransen, Beker, Hooykaas, Paulussen en Scholten)

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 7 mei 2002

(mrs. Mertens-Steeghs, Peeters, Kneepkens, Martens en Hegeman)

No cure no pay; quota pars litis; excessief declareren.
– *Advocatenwet, artikel 46 (1.4.3.1 Financiële Verhouding).*
– *Gedragsregel 25.*

Feiten

Mr. X nam de behandeling van een letselschadezaak over van een confrère, die die zaak op basis van een voorwaardelijke toevoeging deed. Bij het begin van die behandeling liet mr. X de cliënt een machtiging tekenen die inhield dat mr. X een honorarium zou ontvangen ter grootte van 25% over de eerste f 10.000,-, 20% over het meerdere tot f 100.000,- en 15% over het meerdere boven f 100.000,-.

Mr. X ontving van de verzekeraar van de wederpartij f 10.000,- terzake de kosten van zijn bijstand. Daarvan betaalde hij f 5.000,- aan zijn voorganger. De verzekeraar betaalde daarnaast aan de cliënt van mr. X, via diens kantoorrekening f 95.000,-. Op basis van de honorariumafspraken hield mr. X een bedrag van f 23.000,- inclusief BTW in, zodat hij in totaal een honorarium toucheerde van f 28.000,-. Mr. X heeft aan de zaak 14,4 uur besteed.

De deken klaagde ambtshalve:

- 1) dat mr. X heeft geweigerd te voldoen aan de Boekhoudverordening;
- 2) dat mr. X. ontoelaatbare resultaatafhankelijke beloningsafspraken heeft gemaakt die in concrete gevallen leidden tot excessieve declaraties;
- 3) dat mr. X aan zijn cliënt een honorarium heeft gevraagd terwijl hij in het kader van gefinancierde rechtsbijstand was toegevoegd.

Ten aanzien van het eerste klachtonderdeel stelde mr. X dat hij een principiële tegenstander van de nieuwe Boekhoudverordening is omdat deze voor de zogeheten eenpitters als hij omslachtig is en nodeloze administratieve en financiële rompslomp met zich brengt. Voorts zou hij de deken hebben toegezegd alsnog een derdengeldenrekening te zullen openen, hetgeen alleen maar niet gebeurde omdat hij zich had laten schrappen per 1 januari 2001. Vanwege dit laatste zou de deken ook niet-ontvankelijk zijn.

De Raad en het Hof verwierpen deze bezwaren.

Ten aanzien van het tweede klachtonderdeel voerde mr. X aan dat het hem vrij stond een incassotarif af te spreken en dat de cliënt – en diens erven – tegen het honorarium geen bezwaar hadden gemaakt.

Ten aanzien van het derde klachtonderdeel stelde mr. X dat hij niet verplicht was op toevoegingsbasis te werken mits hij de cliënt maar op de hoogte stelde van die mogelijkheid.

Overwegingen Raad

Ten aanzien van het tweede klachtonderdeel:

Het is in de advocatuur een reeds lang bestaande opvatting dat een advocaat niet op basis van *no cure no pay* een opdracht mag aanvaarden.

De achterliggende gedachte hierbij is dat het ongewenst is dat de advocaat een eigen belang krijgt bij de zaak, hetgeen van nadelige invloed kan zijn op de afhandeling van de zaak. Een uitzondering wordt gemaakt in incassozaken waarbij het te incasseren bedrag vooraf vaststaat, zij het dat dan een algemeen door de plaatselijke of landelijke Orde geadviseerd tarief moet worden aangehouden.

Letselschadezaken evenwel zijn zaken waarin, ook als de aansprakelijkheid van een wederpartij vaststaat, vooraf niet kan worden vastgesteld wat uiteindelijk de uitkering zal zijn. Het is derhalve juist in dit soort zaken onaanvaardbaar om enige aan de hoogte van het te ontvangen bedrag te relateren vergoeding vooraf vast te stellen, hetgeen tmeer geldt nu de verzekeringsmaatschappij bij erkenning van de aansprakelijkheid een redelijke vergoeding aan de advocaat uitkeert. Het was dan ook onjuist dat mr. X zijn cliënt de voormelde machtiging liet tekenen.

Het moet mr. X duidelijk zijn geweest dat het bedrag dat hij zijn cliënt in totaal in rekening bracht – f 28.000,- – excessief was gezien de aan de zaak bestede tijd van 14,4 uur.

Mr. X stelt nog tot zijn verweer dat hij met hantering van een uurtarief bij een uitkering van meer dan f 90.000,- 1.125 per uur in rekening zou hebben gebracht. Afgezien van het feit dat zulk een uurtarief, op zijn zachtst gezegd, uitzonderlijk hoog is, zou in dat geval de cliënt bezwaar hebben kunnen maken tegen de declaratie, waarna mr. X deze ter begroting aan de Raad van Toezicht had kunnen indienen. Door een machtiging te laten tekenen als voormeld omzeilde mr. X die mogelijkheid voor zijn cliënt.

Ten aanzien van het derde klachtonderdeel

Vaststaat dat mr. X op basis van een voorwaardelijke toevoeging de zaak in behandeling nam. Uit zijn brief van 14 februari 2000 blijkt dat hij een nadere afspraak met zijn cliënt had gemaakt over een uitkering van 25% over het door zijn cliënt eventueel ontvangen netto-bedrag. Nu een toevoeging was afgegeven was deze handelwijze volstrekt ontoelaatbaar.

Volgt gegronde verklaring van alle klachtonderdelen met oplegging van de maatregel van schorsing van twee maanden.

Ten tijde van de behandeling door het Hof was in zoverre een nieuwe situatie ontstaan dat de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit op 21 februari 2002 in de zaak mr. Engelgeer/NOvA gedragsregel 25 leden 2 en 3 in strijd met artikel 6 Mededingingswet had geacht. Mr. X beriep zich op die uitspraak.

Overwegingen Hof

Ter zake van het tweede klachtonderdeel:

Disciplinaire

Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak,

bestaande uit mr. A.G. Beets, mr. J.C.P. Ekering, mr. H.J.A. Knijff, mr. I.E.M. Sutorius, mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

Mr. X stelt zich op het standpunt dat de door hem gemaakte resultaatafhankelijke beloningsafpraak niet ontoelaatbaar is nu de Nederlandse Mededingingsautoriteit onlangs heeft uitgemaakt dat het in de leden 2 en 3 van gedragsregel 25 opgenomen verbod op de honorariumsystemen 'no cure no pay' en 'quota pars litis' in strijd is met de mededingingsregels.

Mr. X doelt op de uitspraak van de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit van 21 februari 2002 in de zaak mr. Engelgeer/Nederlandse Orde van Advocaten.

In deze zaak is onder meer (verkort weergegeven) het volgende overwogen:

'94. In de onderhavige zaak heeft de d-g Nma een redelijk vermoeden dat sprake is van besluiten die in strijd zijn met artikel 6 Mw. De d-g Nma heeft echter besloten geen rapport te doen opmaken. Het besluit om geen rapport te doen opmaken is op grond van de volgende overwegingen genomen.

95. De d-g Nma heeft hierbij de specifieke omstandigheden die in deze zaak spelen in aanmerking genomen. Van belang is dat het hier gaat om van oudsher in deze sector gebruikelijke, algemeen bekende en openlijk toegepaste gedragsregels, die ook in andere lidstaten van de EU gebruikelijk zijn en (...) op Europees niveau zijn vastgelegd, maar die tot voor kort noch op nationaal niveau noch op Europees niveau aan een beoordeling over de verenigbaarheid met de mededingingsregels onderworpen zijn geweest. Tevens heeft de d-g Nma in aanmerking genomen dat over de gedragsregels overleg met het ministerie van Justitie heeft plaatsgevonden.

96. Er is door het ministerie van Justitie een wetsvoorstel aanhangig gemaakt en inmiddels door de Tweede Kamer aanvaard, waarin wordt voorgesteld om een aantal artikelen van de Advocatenwet te wijzigen. Door een toevoeging aan artikel 28 van de Advocatenwet stelt het College van Afgevaardigden verordeningen vast in het belang van de goede uitoefening van de praktijk. Er zal bij het vaststellen van zo'n verordening een procedure moeten worden gevolgd die afwijkt van de tot nu toe bij vaststelling of wijziging van de gedragsregels gevoerde procedure. Door de minister van Justitie zal toezicht worden gehouden waarbij erop gelet zal worden of de verordeningen niet verder gaan dan strikt noodzakelijk is om het gewenste doel te bereiken en of zij de marktwerking niet onnodig beperken. Als de NOvA zou besluiten om de onderhavige gedragsregels te handhaven zal zij deze bij verordening moeten vaststellen. Op een dergelijke verordening zal dan artikel 16 Mw van toepassing zijn. In deze situatie acht de d-g Nma het niet opportuun om de NOvA een last op te leggen. Op grond hiervan is er geen reden om een rapport te doen opmaken.

97. Daarnaast heeft de d-g Nma in zijn overwegingen betrokken dat artikel 25, leden 2 en 3, van de gedragsregels van toepassing is op alle soorten zaken die in Nederland toegelaten advocaten behandelen'.

De deken heeft onweersproken gesteld dat het College van Afgevaardigden is verzocht een (nood)verordening met betrekking

tot de materie die thans is geregeld in de leden 2 en 3 van gedragsregel 25 vast te stellen.

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen is het Hof van oordeel dat er geen termen zijn wijziging te brengen in zijn vaste rechtspraak met betrekking tot een resultaatafhankelijke beloningsafpraak, zoals die in casu door mr. X is gemaakt. Dit betekent dat het Hof zich schaaft achter het oordeel van de Raad en dat de grieven falen.

Daarbij verwerpt het Hof de stelling van mr. X dat letselschadezaken waarin de aansprakelijkheid van de wederpartij vaststaat incassozaken zijn in de zin van lid 3 van gedragsregel 25. Verder merkt het Hof nog op dat de door mr. X gehanteerde machtiging een geheel andere inhoud had dan de afspraken, waarover het Hof heeft geoordeeld in zijn beslissingen no. 2474 van 9 februari 1998 (*Advocatenblad* 19 maart 1999) en no. 2964 van 14 juli 2000 (*Advocatenblad* 18 mei 2001), waarop mr. X zich heeft beroepen.

Ter zake van het derde klachtonderdeel

Ter zitting van het Hof is komen vast te staan dat mr. X om te beginnen zijn cliënt als voorwaardelijk toegevoegd advocaat zou bijstaan, maar dat hij zijn werkzaamheden aan cliënt als betalend cliënt zou mogen declareren als hij als gevolg van de bijstand van mr. X van zijn oude werkgever een zodanig bedrag zou hebben ontvangen dat de toevoeging zou worden ingetrokken. Het maken van een dergelijke afspraak is geoorloofd. De afspraak hield voorts in dat in het voorziene geval mr. X een 'succes-fee' zou toekomen van 25% van het ontvangen bedrag.

In zoverre was, blijkens het hiervoor overwogene, de afspraak in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt, te weten het maken van (zogenaamde quota pars litis)afspraken, inhoudende dat het salaris van de advocaat een evenredig deel zal bedragen van de waarde van het door zijn bijstand te bereiken gevolg. Daarop heeft echter dit onderdeel van het bezwaar geen betrekking.

Niet is gebleken dat mr. X dubbel heeft gedeclareerd, dus zowel op basis van de (voorwaardelijk verstrekte) toevoeging als op basis van de gemaakte betalingsafpraak. Voldoende aannemelijk is geworden dat aan laatstgenoemde afspraak geen uitvoering is gegeven omdat de zaak in behandeling is genomen door een opvolgend advocaat waardoor de in de afspraak opgenomen voorwaarde niet in vervulling is gegaan, en dat mr. X de toevoeging ter declaratie heeft ingediend bij de Raad voor Rechtsbijstand (hetgeen, hetzij terzijde opgemerkt, een procedureel onjuiste handelwijze was).

Dit onderdeel van het bezwaar is derhalve ongegrond. Niettemin acht het Hof met eenparigheid van stemmen de door de Raad opgelegde maatregel op haar plaats. Het neemt daarbij in aanmerking enerzijds de ernst van de in de onderdelen 1 en 2 bedoelde gedragingen en anderzijds de omstandigheid dat mr. X niet meer als advocaat is ingeschreven.

Volgt vernietiging van de beslissing van de Raad voorzover daarbij het

beslissingen

Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd zijn ook te vinden

op www.advocatenorde.nl en *BalieNet*

derde onderdeel van het bezwaar gegrond is verklaard, en bekrachtiging van de beslissing voor het overige.

Noot

Een belangwekkende beslissing. Het Hof voelde duidelijk niet voor een interregnum waarin het verbod van *no cure no pay* en van *quota pars litis* niet zou gelden. Het nam daarbij in aanmerking dat er een (nood)verordening aankwam, die er ook inmiddels, op 26 juni 2002, is gekomen (*Advocatenblad* 2002, pag. 609). Daarnaast heeft de NOvA nog beroep van de beslissing van de d-g Nma ingesteld. Nu de verordening er is, is handelen in strijd met die verordening op grond van artikel 46 *Advocatenwet* op zich al klachtwaardig.

E.

Lening aan cliënt

Raad van Discipline Amsterdam, 21 mei 2001

(mrs. Kist, Breederveld, Van Es, Knipscheer en Meijer)

Lening van een advocaat aan zijn cliënt, gedekt door hypotheek, waarbij het geleende bedrag op de derdengeldenrekening blijft staan en gebruikt wordt voor betaling van declaraties en betalingen aan andere advocaten.

Strijdig met gedragsregels 2 en 28.

- Artikel 46 *Advocatenwet* (1.4.3.1 financiële verhouding).
- *Gedragsregels* 2 en 28.

Feiten

Bij notariële akte heeft mr. X aan een cliënt f 500.000,- geleend en tot zekerheid is door die cliënt hypotheek op zijn huis verstrekt. Veruit het grootste gedeelte van het bedrag is op de derdengeldenrekening van mr. X blijven staan en uit dat bedrag voldeed mr. X declaraties van hemzelf en andere advocaten. Over het saldo van het onderdeel lening benutte bedrag is per kwartaal rente in rekening gebracht. Wel is op enig moment ongeveer de helft van het bedrag metterdaad aan cliënt uitbetaald.

Overwegingen Raad

Het is vaste tuchtrechtspraak dat onverenigbaar met de vereiste vrijheid en onafhankelijkheid en dus in beginsel ontoelaatbaar is, aan een cliënt, voor wie de advocaat zaken in behandeling heeft, een aanzienlijk bedrag te lenen.

Een dergelijke handelwijze kan er allicht toe leiden dat tussen de advocaat en zijn cliënt belangentegenstellingen ontstaan, die afbreuk doen aan de voor een behoorlijke beroepsuitoefening tussen hen noodzakelijke vertrouwensbasis.

Door zich de positie te verwerven van schuldeiser van zijn cliënt bracht mr. X zijn cliënt in een van hem afhankelijke positie. Hierdoor wordt afbreuk gedaan aan de vereiste vrijheid en onafhankelijkheid van mr. X tegenover deze cliënt. Mr. X heeft aldus dan ook gehandeld in strijd met gedragsregel 2.

(...)

Vast is komen te staan dat mr. X aan zijn cliënt de hoofdsom van de

lening ter beschikking heeft gesteld, niet door het gehele leningsbedrag ineens uit te betalen, maar door feitelijk een soort kredietruimte te scheppen op zijn derdenrekening. Vervolgens zijn zowel betalingen van juridische kosten van mr. X als betalingen aan andere advocaten ten laste van deze kredietruimte gebracht. Deze kredietruimte was afgedekt door een hypotheek. Aldus heeft mr. X voor voldoening van zijn declaraties feitelijk de zekerheid verkregen van de verstrekte hypotheek. Mr. X heeft daarmee dus gehandeld in strijd met de ook in gedragsregel 28 neergelegde gedragsnorm, die een advocaat verbiedt om voor betaling van zijn declaraties andere zekerheid te aanvaarden dan een voorschot in geld, behoudens bijzondere gevallen en dan slechts na overleg met de deken. Van bedoelde bijzondere gevallen noch van overleg met de deken is gebleken.

Volgt

Gegrondverklaring van de dekenbezwaren met oplegging van de maatregel van een enkele waarschuwing.

Derdengeldenrekening gebruiken

Raad van Discipline Amsterdam, 15 oktober 2001

(mrs. Van Bennekom, Van Es, Knipscheer, Klaver en Goppel)

Oneigenlijk gebruikmaken van een derdengeldenrekening

- Artikel 46 *Advocatenwet* (1.4.3.1 financiële verhouding);
- Richtlijnen ter voorkoming van betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen.

Feiten

Mr. X heeft op verzoek van een cliënte, op wier bankrekening door een crediteur beslag was gelegd, twee aparte rekeningen geopend ten name van zijn Stichting Beheer Derdengelden en daarop vijf miljoen gulden voor die cliënte in depot genomen. Vervolgens heeft mr. X de gelden van die derdengeldenrekeningen overgemaakt naar een rekening van een (mede) door hem bestuurde vennootschap.

De ambtshalve klacht van de deken was vierledig:

- a) mr. X heeft in strijd gehandeld met de Richtlijnen ter voorkoming van betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen – bew.: verder de Richtlijnen – doordat hij de herkomst van het bedrag dat toenmalige cliënte onder zich had niet kende en desalniettemin zijn cliënte heeft geadviseerd dat bedrag aan hem, mr. X, in bewaring te geven;
- b) mr. X heeft gebankierd;
- c) mr. X heeft oneigenlijk gebruikgemaakt van zijn derdengeldenrekening door daarop gelden van zijn toenmalige cliënte te stallen;
- d) mr. X heeft meegewerkt aan het onttrekken van gelden van zijn cliënte aan eventueel door de wederpartij van die cliënte onder haar te leggen beslagen.

In het kader van het onderzoek door de deken heeft mr. X aangevoerd dat zijn cliënte hem desgevraagd heeft aangetoond, onder meer

Disciplinaire

aan de hand van de jaarrekeningen en onderliggende stukken, dat het reguliere en fiscaal verantwoorde ontvangsten betrof.

Overwegingen Raad van Discipline

Ten aanzien van het eerste klachtonderdeel overwoog de Raad dat van de zijde van de deken geen feiten of omstandigheden zijn aangedragen, die aanwijzingen inhouden dat de aan mr. X opgedragen diensten strekken tot de voorbereiding, ondersteuning of afscherming van onwettige activiteiten.

Daarnaast heeft mr. X, naar het oordeel van de Raad, zich voldoende vergewist van de aard en de herkomst van de gelden, die hij zou bewaren.

Ook kan mr. X worden gevolgd in zijn stelling dat het in ontvangst nemen van het geld een redelijk doel diende waarbij met name van belang is dat de cliënte van mr. X rente-inkomsten derfde alsook dat niet kan worden gezegd dat de opvatting van mr. X dat zijn cliënte onverantwoord handelde door het geld in cheques bij zich te hebben, kennelijk onredelijk was.

Onder omstandigheden, zoals in casu, is het een advocaat toegestaan om (een gedeelte van) het vermogen van een cliënt onder zich te nemen.

Ten aanzien van het tweede klachtonderdeel werd door de deken ter zitting als toelichting gegeven dat dit 'bankieren' door een advocaat met name ontoelaatbaar was omdat de onafhankelijkheid van de advocaat daardoor in gevaar zou worden gebracht.

De raad achtte veeleer sprake van een afhankelijkheid van de cliënte ten opzichte van mr. X dan het omgekeerde.

Ook dit klachtonderdeel werd ongegrond verklaard.

Ten aanzien van het derde klachtonderdeel overwoog de Raad dat in artikel 1 van de Boekhoudverordening 1998 onder 'derdengelden' wordt verstaan:

'de gelden die niet zijn bestemd voor de advocaat maar voor zijn cliënt of enige andere derde, voorzover deze gelden niet kunnen worden aangemerkt als verschotten of griffierechten'

De door de cliënte aan mr. X ter beschikking gestelde gelden kunnen niet onder deze definitie worden gebracht. Mr. X heeft dan ook oneigenlijk gebruikgemaakt van zijn derdengeldenrekening.

Ten aanzien van het laatste klachtonderdeel nam de Raad in aanmerking dat het onder de bank beslagen bedrag én het beslag op een onroerende zaak de waarde van de vordering van de crediteur verre overtrof.

Tegen deze achtergrond kan niet worden volgehouden dat mr. X heeft meegewerkt aan het onttrekken van gelden van zijn cliënte aan verhaal.

Daar komt bij dat de cliënte van mr. X op advies van haar bank vóór mr. X in deze voor haar optrad eerder een bedrag van vijf miljoen gulden in cheques had opgenomen. Gesteld noch gebleken is dat mr. X hierin enig aandeel heeft gehad, terwijl een beslag op bedoelde cheques niet goed voorstelbaar was.

Door zijn medewerking te verlenen aan het uitbetalen van de cheques op zijn derdengeldenrekening, heeft mr. X juist de mogelijkheid gecreëerd dat op bedoelde gelden – in beginsel – weer beslag kon worden gelegd.

Ook dit onderdeel achtte de Raad ongegrond.

Gegeven het feit dat mr. X ter zitting er blijk van heeft gegeven – achteraf – het onjuiste van zijn in onderdeel c) van het dekenbezwaar bedoelde handelwijze in te zien, volstaat de Raad met gegrondverklaring van dat onderdeel zonder het opleggen van een maatregel.

Derdengeldenrekening gebruiken

Raad van Discipline Den Haag, 11 februari 2002

(mrs. Verhoeven, Degenaar, Gilhuis, Grootveld en Verhulst)

Oneigenlijk gebruik van de derdengeldenrekening
– *Advocatenwet art. 46 (1.4.3.1 financiële verhouding).*

Feiten

Mr. X trad voor een cliënt op, aanvankelijk, in een probleem op het gebied van het vreemdelingenrecht.

Tijdens de eerste bespreking bleek echter dat door de fiscus beslag was gelegd op de bankrekening van zijn cliënt. Namens zijn cliënt heeft mr. X een kort geding ter opheffing van het beslag ahangig gemaakt.

Een van de debiteuren van de cliënt weigerde vervolgens een aantal openstaande facturen te betalen op de bankrekening waarop beslag was gelegd. In overleg is afgesproken dat die debiteur zou betalen op de derdengeldenrekening van mr. X. Aangezien de cliënt van mr. X na ontvangst van die betaling op de derdengeldenrekening niet over een andere dan de beslagen bankrekening bleek te beschikken heeft mr. X ten laste van de derdengeldenrekening een aantal betalingen voor zijn cliënt verricht. Het restant van het aan de cliënt toekomende bedrag is uiteindelijk naar een nieuw geopende rekening van zijn cliënt overgeschreven.

Overwegingen Raad

Mr. X heeft aldus zijn rekening voor een ander doel gebruikt dan waarvoor deze bedoeld is. Door aldus medewerking te verlenen aan het omleiden van geldstromen ten behoeve van zijn cliënt heeft mr. X gehandeld zoals een advocaat niet betaamt.

Volgt

Gegrondverklaring van de klacht met oplegging van de maatregel van berisping.

beslissingen

Noten

1. Deze drie uitspraken hebben gemeen dat zij situaties betreffen waarin de advocaat zich niet beperkt tot het verlenen van juridische bijstand maar daarnaast, via de derdengeldenrekening, 'service' aan zijn cliënt verleent. Dat is vragen om moeilijkheden.
2. In de beslissing van de Amsterdamse Raad van 21 mei 2002 wordt gezegd dat het vaste tuchtrechtspraak is dat onverenigbaar is met de vereiste vrijheid en onafhankelijkheid van de advocaat om aan een cliënt, voor wie de advocaat zaken in behandeling heeft, een aanzienlijk bedrag te lenen omdat de advocaat, door zich dan de positie te verwerven van schuldeiser van zijn cliënt, die cliënt in een van hem afhankelijke positie brengt.

Ik heb even moeten zoeken, maar die terminologie is, zie ik het goed, ontleend aan een beslissing van het Hof van Discipline van 29 november 1983, *Advocatenblad* 1985, pagina 36. In die casus had de advocaat een vordering op zijn cliënt, versterkt door hypotheek, overgenomen van derden en werd hij vervolgens belanghebbende in een zakelijk project van die cliënt. Na een verschil van mening stuurde die advocaat zijn cliënt voor de zaken die hij in behandeling had naar een andere advocaat en als directeur van de BV die het project beheerde nam hij vervolgens rechtsmaatregelen tegen die voormalige cliënt. Het Hof overwoog toen:

'Het Hof deelt de overwegingen van de Raad dat mr. X, terwijl hij advocaat van de klager was, zich de positie van schuldeiser van de klager heeft verworven, direct belanghebbende bij de solvabiliteit van zijn cliënt, en zich blootstelde aan het gevaar dat zijn handelen jegens de klager daardoor (mede) zou worden bepaald, terwijl mr. X zijn cliënt aldus in een van hem afhankelijke positie bracht en hield, zulks in strijd met zijn plicht om tegenover degene aan wie hij rechtsbijstand verleent alle vrijheid en onafhankelijkheid te bewaren, waarbij het Hof onder onafhankelijkheid ook begrijpt het niet zijn van schuldeiser anders dan uit hoofde van beroepsarbeid als advocaat.'

In een lange en lezenswaardige noot uit mr. H.J. Pot kritiek op deze beslissing. Hij memoreert dat tot dan dergelijke leningen slechts tuchtrechtelijk verwijtbaar werden geacht als zij op onereuze voorwaarden plaatsvonden. Ook anderszins bestaan gevaren als tussen advocaat en cliënt nog andere betrekkingen bestaan dan de zuivere advocaat-clieëntverhouding, bijvoorbeeld wanneer de advocaat samen met zijn cliënt zakendoet, of als hij optreedt voor een familielid. Dan is altijd het latent gevaar aanwezig dat die bijzondere relatie ernstig verstoord wordt en dat het handelen van de betrokken advocaat tegenover de cliënt mede daardoor zal worden bepaald. Naar zijn mening is er geen grond om aan te nemen dat het enkel hebben van een geldvordering op de cliënt zo uitzonderlijk gevaarlijk is dat daarvoor een afzonderlijke en zeer rigoureuze regel moet worden opgesteld die voor geen van de andere, in beginsel vergelijkbare, situaties geldt. Nu zal er in casu wel meer aan de hand geweest zijn. De Raad overwoog hier dat het tuchtrechtelijk onderzoek naar aanleiding van de onderhavige dekenbezwaren los stond van de civiele procedure (actio pauliana) van een officier van Justitie tegen mr. X en zijn cliënt. Werd aldus de (over)waarde van het huis aan het verhaal door schuldeisers onttrokken? Ik sluit niet uit dat die kwestie toch mede beslissend is

geweest voor het oordeel van de Raad, die in verband met de hypotheek nog een extra stok in gedragsregel 28 vond.

3. De beslissing van de Amsterdamse Raad van 15 oktober 2001 betreft een spiegelbeeld. Hier is het de cliënt die een zeer groot bedrag aan de advocaat in depot geeft. Net zomin als in het vorige geval behoort zulks tot de normale beroepsuitoefening van een advocaat (anders wellicht dan een depot als zekerheid voor mogelijke verplichtingen van zijn cliënt tegenover derden, en dan in overleg met die derden). De toelichting op de Richtlijnen et cetera noemt de opdracht tot het in depot houden van grote bedragen als een situatie die tot waakzaamheid noopt. Mij lijkt dat zulks a fortiori voor het in depot nemen het geval is.

Anders dan de Raad meen ik dat advocaten geen vermogens van cliënten onder zich zouden moeten nemen, om welke reden dan ook.

Als men niettemin aanneemt dat de dienstverlening van een advocaat zich tot een dergelijke beschikbaarheid als deponhouder kan uitstrekken zonder dat zulks onbetamelijk is, dan is een derdengeldenrekening een beter vehikel, lijkt mij, dan enig andere rekening van de advocaat of van een rechtspersoon waarvan hij bestuurder is. Het systeem van de derdengeldenrekening is immers opgezet om de cliënt tegen onvermogen van of frauduleus handelen door zijn advocaat te beschermen. Het – verder niet gemotiveerde – argument van de Raad dat zo'n depot niet valt onder de definitie van artikel 1 van de Boekhoudverordening lijkt mij onjuist en los daarvan niet overtuigend. Het is ironisch dat juist dit klachtonderdeel om die reden gegrond is verklaard. Anders dan het Hof van Discipline in 1983 vindt de Amsterdamse Raad het kennelijk niet in strijd met gedragsregel 2 als de cliënt afhankelijk wordt van de advocaat. Naar mijn mening is de overeenkomst van opdracht, die de cliënt-advocaatrelatie inhoudt, het meest gebaat met een evenwichtige positie van beide partijen.

4. De Haagse beslissing begrijp ik beter. Niet zozeer omdat debiteuren van een cliënt niet op de derdengeldenrekening zouden moeten betalen – bij incasso's is dat een gebruikelijke weg – maar omdat die rekening niet bedoeld is om een beslag op de bankrekening van een cliënt te omzeilen. Aan dat laatste zou een advocaat geen medewerking moeten verlenen, op dat punt moet een cliënt zijn eigen broek ophouden.

5. Schoenmakers moeten zich bij hun leest houden en mijn persoonlijke mening is dat ook advocaten dat zouden moeten doen. Veel van de klachten die bij een deken over advocaten binnenkomen betreffen situaties waarin de advocaat, soms met de beste bedoelingen, geen professionele afstand tot zijn cliënt heeft gehouden.

E.

